

Novostavby a rekonstrukce knihoven

(a jejich budoucnost)

Ladislav Kurka

Na začátku definice:

Architektura je
stavitelské umění

Knihovnická kritéria pro architekturu knihoven(5P)

Knihovna má být

- Přívětivá pro čtenáře
- Pohodlná pro knihovníky
- Příznivá pro knihovní jednotky
- Působivá v exteriéru i interiéru
- Přístupná

A ještě jedno podkritérium pro půvab knihoven (ale jen moje)

Budova knihovny může být:

výbojná

nebo

konzervativní

Co máte k ruce

- Metodický pokyn MK ČR k vymezení standardu knih. a informačních služeb poskytovaných knihovnami zřizovanými obcemi (novela 2011)
- Koncepce knihoven 2011 – 2015, vydána 2012
- Architektura knihoven , Kurka, Ladislav- Praha, SKIP 2011
- Sborníky z konference Knihovna a architektura 2001 - 2009

Metodický pokyn MK ČR k výstavbě a zařizování knihoven – možná (je v připomínkovém řízení)

Ve světě prognóz

- Budovy se stavěly na stovky let a i nyní jejich životnost by měla přesahovat 50 let
- Prognózy 80. let 20. století věštily zánikání knihoven na konci tohoto století

A co se stalo? Na západě a vlastně na celém světě se staví knihovny dál a u nás přišel dokonce jejich stavební boom. Např. Plzeňský kraj. Dokonce v jedné publikaci o české A se mluví o 90. letech jako o desetiletí bank a o následujícím jako 10letí knihoven
Budoucnost knihoven vidím ve dvou rovinách: budoucnost knihoven a budoucnost knihovnických budov

I nadále je třeba projektovat knihovny na padesát i více let. Ale jak? Napadá mne jediné: FLEXIBILNĚ

A knihovny? Souhlasím s Dr. Řehákem: mnohé knihovny zaniknou a jiné přežijí.

Jsou některé typy knihoven ohroženější?

A stejně: v řadě měst se o stavbě nových budov či reko uvažuje

Realita 3. tisíciletí

- Šanghaj a čínské knihovnictví

Co nejvíce ovlivňuje architekturu knihovny?

Lokalita

- Finanční prostředky
- Stavební možnosti a postupy
- Uvažované činnosti
- Předpokládaná návštěvnost
- Množství knihovnických jednotek
- Technické podmínky a možnosti

Nyní systémově

Požadavky na architekturu knihoven –
1. společenské a architektonické

Společenská vůle investovat do stavby

Vhodná lokalita

Městotvornost

Dohoda s dalšími subjekty

Bezbariérovost

Možnosti parkování

Požadavky na architekturu knihoven

2. knihovnické

- Zamezit křížení cest
- Zónování prostor
- Flexibilita
- Přívětivost
- Dostatek kvalitních čtenářských míst
- Optimální doprava a pohyb
- Optimálně řešené vstupní prostory (před kontr. bodem)
- Doprovodné služby: občerstvení, knihařství, prodejna knih, Informační centrum, Family point

Požadavky na architekturu knihoven

3. čtenářské

- Pohodlná čtenářská místa a jejich dostatek
- Odpočinkový nábytek
- Orientační kod
- Individuální a týmové studovny
- Svérázné dětské oddělení
- Mateřské centrum - Přebalovací pult
- Občerstvení
- Bibliobox

Požadavky na architekturu knihoven

4. IT

- Stačit tempu vývoje IT
- A jak? Kabelizací, WiFi, zásuvkami
- Tzn. plasmová obrazovka, interaktivní tabule, play station, informační kiosek atd.
- Selfcheck

Požadavky na architekturu knihoven

5. technické

V podstatě dodržet všechny zákonné požadavky, normy a předpisy

Využít beze zbytku možnosti stavební výroby

Nejdůležitější normové požadavky:

osvětlení

- teplota
- hluk
- mikroklima
- nosnost
- bezpečnost: EZS, EPS, kamerový systém, RFID
- PŘÍKAZ DNE: co nejnižší spotřeba

Stavby v Česku

- 1605 Třeboň
- 1891-92 Svitavy
- 1909-1911 Cheb
- 1912 Ústí nad Labem
- 1928 Praha
- 1929 Praha Královské Vinohrady
- Do roku 1989: Praha Vršovice, Hodonín, Žďár nad Sázavou, Most, VVŠ Brno
- První po 1989: Tábor

Třeboň – dnes lékárna a pension

Ottendorfova k-a Svitavy

Kam s ní?

- Musí být vhodná LOKALITA (urbanisticky i architektonicky řešitelná) a s přijatelnou cenou pozemku

Knihovna jako městotvorný prvek

Může být i součástí místního úřadu, společenského centra, obchodního střediska

Měla by být nejlépe v centru a dosažitelná odevšad do 15 minut

Trpká zkušenost: mimo zátopové území

Městská knihovna Vídeň

- Na okraji centra dopravně výborně obsluhovaná
- Město má 2 mil. obyvatel
- Bücherschiff: 27m š, 150m dl
- 4 podlaží: 1. skladiště a kanceláře, 2. a 3. pro čtenáře, 4. kavárna a terasa
- 300 tis. k.j.
- Sevřena z obou stran 4proudovou komunikací (100 tisíc aut denně)
- Vynikající informační kód
- Budovou projíždí tramvaj a stojí nad stanicí metra
- Otevřena 2004
- Projekt: Arch. Mayr, vítěz architektonické soutěže

A nyní do Česka

- Klasické české dilema:
- novostavba??
- rekonstrukce???

Second hand alias rekonstrukce

Tak to byla KK Karlovy Vary

- Původně důstojnická jídelna ve zrušeném kasárenském areálu
- Na úplném konci města
- Projekt BPO Ostrov
- Realizace 2005
- 5000m²
- Městotvornost

Také přístavba je řešení

Vyřešil se tak prostor pro fakultní knihovnu VŠE v JH

To je také přístavba, tedy její začátek

A její výsledek v Praze Vršovicích

Jak se jesle proměňují na knihovnu –
sledujete příběh litvínovské knihovny (1)
studie - axonometrický pohled

Stav před zahájením realizace projektu (2)

Realizace projektu (3)

Hotovo (4)

Veřejná k-a ve španělském Santiago

Líbí? Nelíbí? Ale interiér! UK Braniborské uni v Chotěbuzi Projekt švýcarská kancelář Herzog a de Meuron

Splněný sen Dr. Bulatyho
GrimmZentrum – Centrální k-a Humboldtovy uni
Projekt Max Dudler

Zde to není rekonstrukce, ale vložení
(dle projektu Ing.arch. Jaromíra Kročáka)

V každém (?) případě:

- **STAVEBNÍ PROGRAM**

NTK s bitvami o dodržení stavebního programu (včetně oprávněných úprav)

- 6 NP a 3 PP
- 38 tis. m² – největší česká budova postavená pro K-u
- Projekt: Projektil architekti a Helika Praha
- Kapacita: 1,8 mil. k.j., z toho 0,5 mil. ve volném výběru
- 29 individuálních a 18 týmových studoven
- 1286 čtenářských pracovních míst
- 291 garážových stání včetně myčky
- V parteru restaurace, pobočka MKP, prodejna technické literatury, prodejna a opravna PC, výstavní prostor, noční studovna, Ballingův sál, vrátnice, vstup do půjčovných prostor
- A: dodržen rozpočet a harmonogram! (v Česku!)
- Za to za vše sběratelka cen

Stavební program I.

- Spolehlivá cesta k té funkční a přívětivé knihovně
- Zpracovává knihovna a projednává s vedením obce
V úvodu statistické údaje o činnosti a z nich vyvodit požadavky pro novou knihovnu
Bezbariérový přístup
- Vstupní prostor: zádveří, šatna nebo zavazadlové skříňky, WC 3x
- Výpůjční pult optimálně umístěný vůči vstupu (pozor na výtah)
- Detekční brány
- Elektronický katalog
- Volný výběr (pokud možno bez skladu): parametry a počty regálů, nezapomenout na informační systém (tabule atd.)
- Čtenářská místa: parametry a počty
- Pokračování na dalším snímku

Stavební program II

- Místnost na besedy: její vybavení a pro kolik lidí
- Kancelář(e) a její vybavení
- Čajová kuchyňka
- Úklidová komora

Jak poznat knihovnu?

1

Dle dobře viditelného interiéru (2)

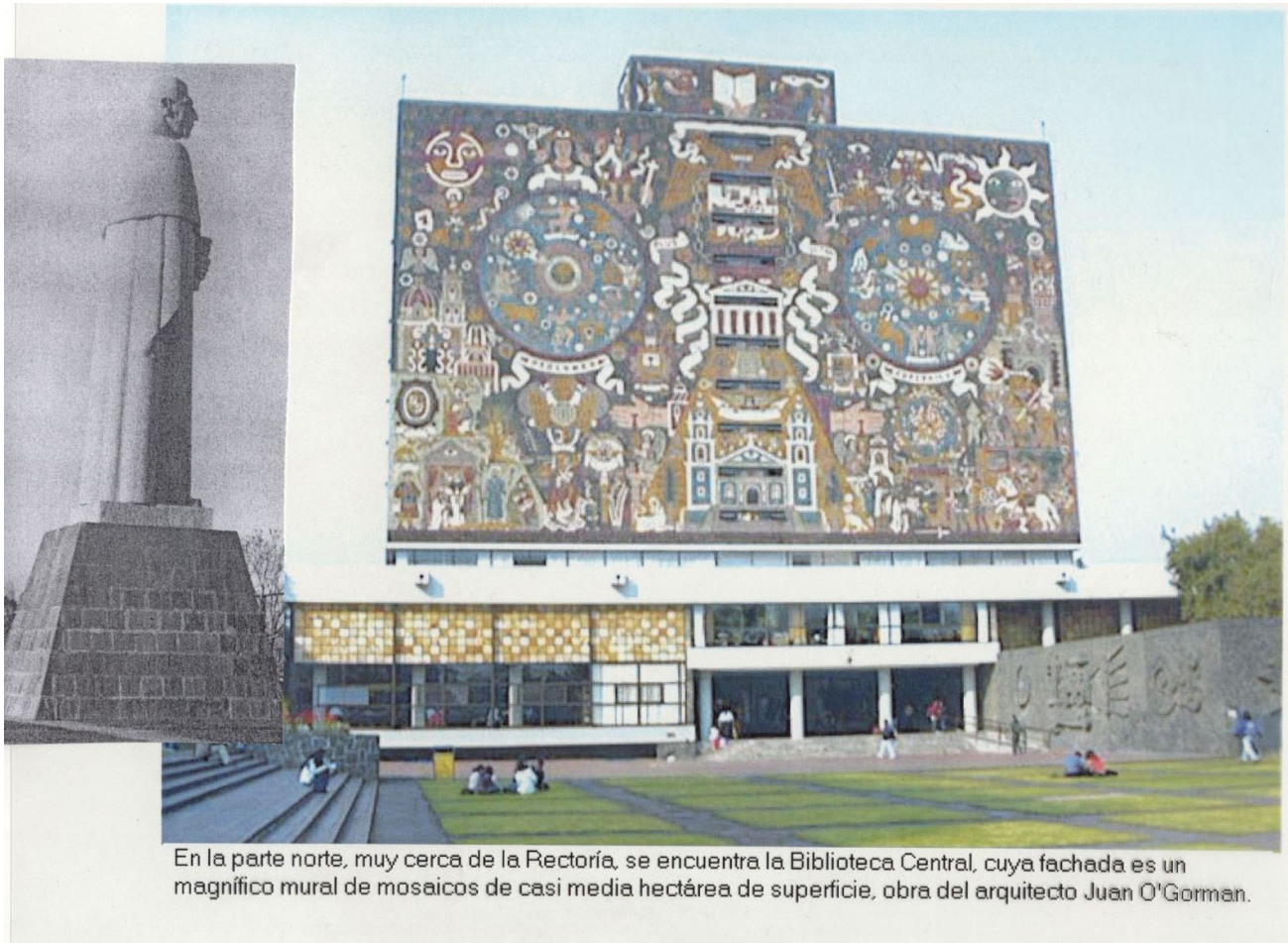
2 a 3 – nejjednodušší řešení

A náhražka řešení

Výbojná – konzervativní 1.

To bylo obé

- Konzervativní tvar budovy
- Výbojná fasáda (prý 7,5 mil. barevných kamínek)
- Univerzitní knihovna v Mexiko City se sochou zakladatele – prezidenta Almana

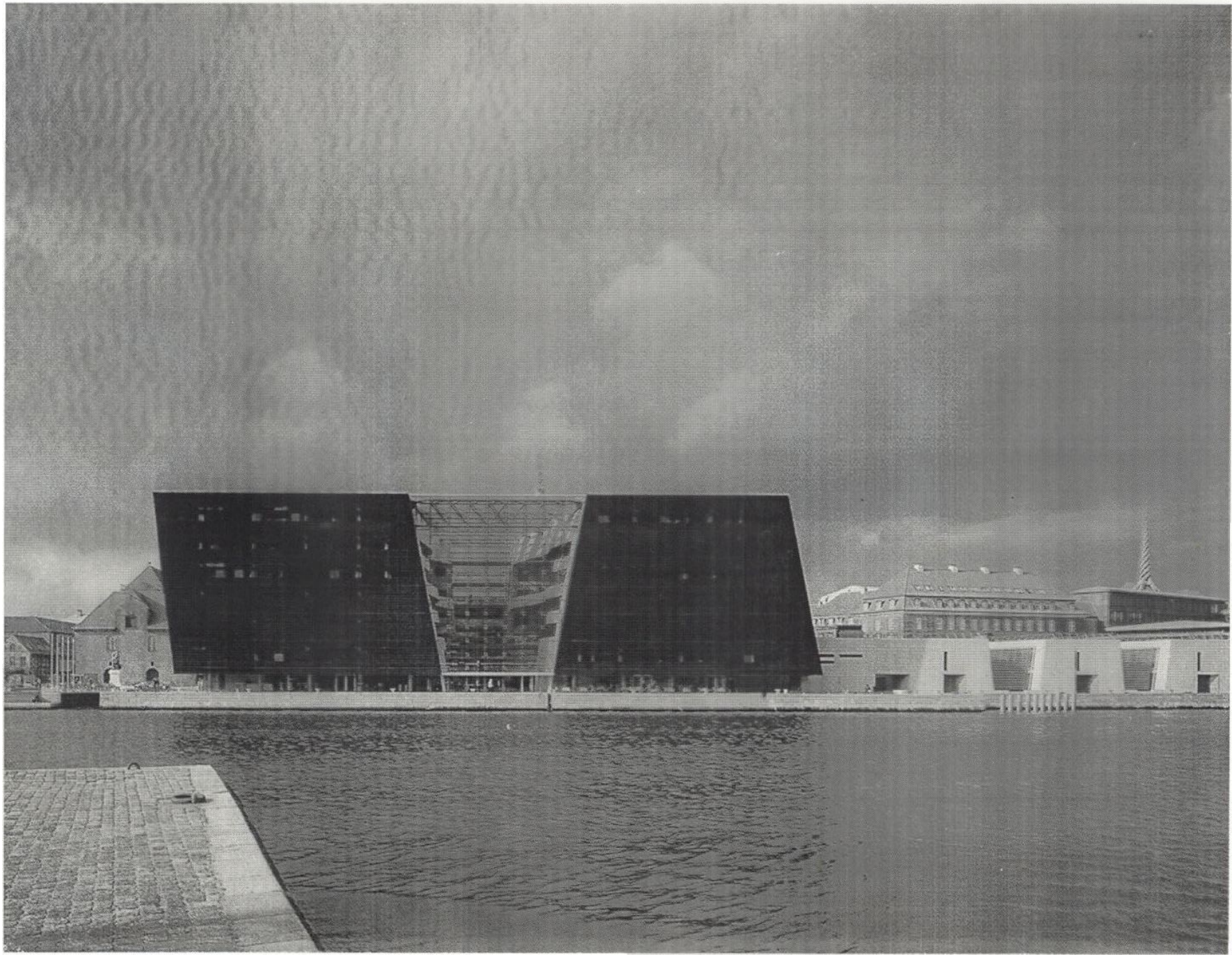
ÉE NATIONALE
MODERNE
TE LA PLUS
COLLECTION
MODERNE

J
Centre Pompidou
JEAN HELION

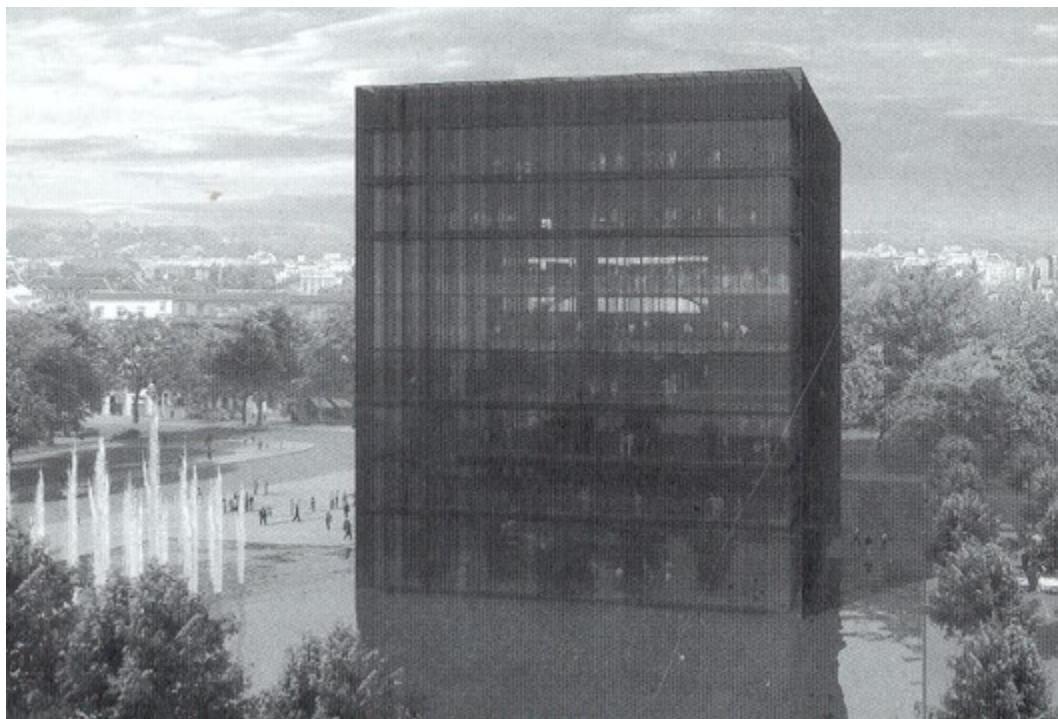
Výbojná nebo ne?

- Centre Pompidou, kde tvůrci takto přiznali technologie

Tak to je

- Politika versus architektura
- Ani novostavba, ani přístavba či nástavba,
ale vize

Německá knihovna ve Frankfurtu nad Mohanem

F

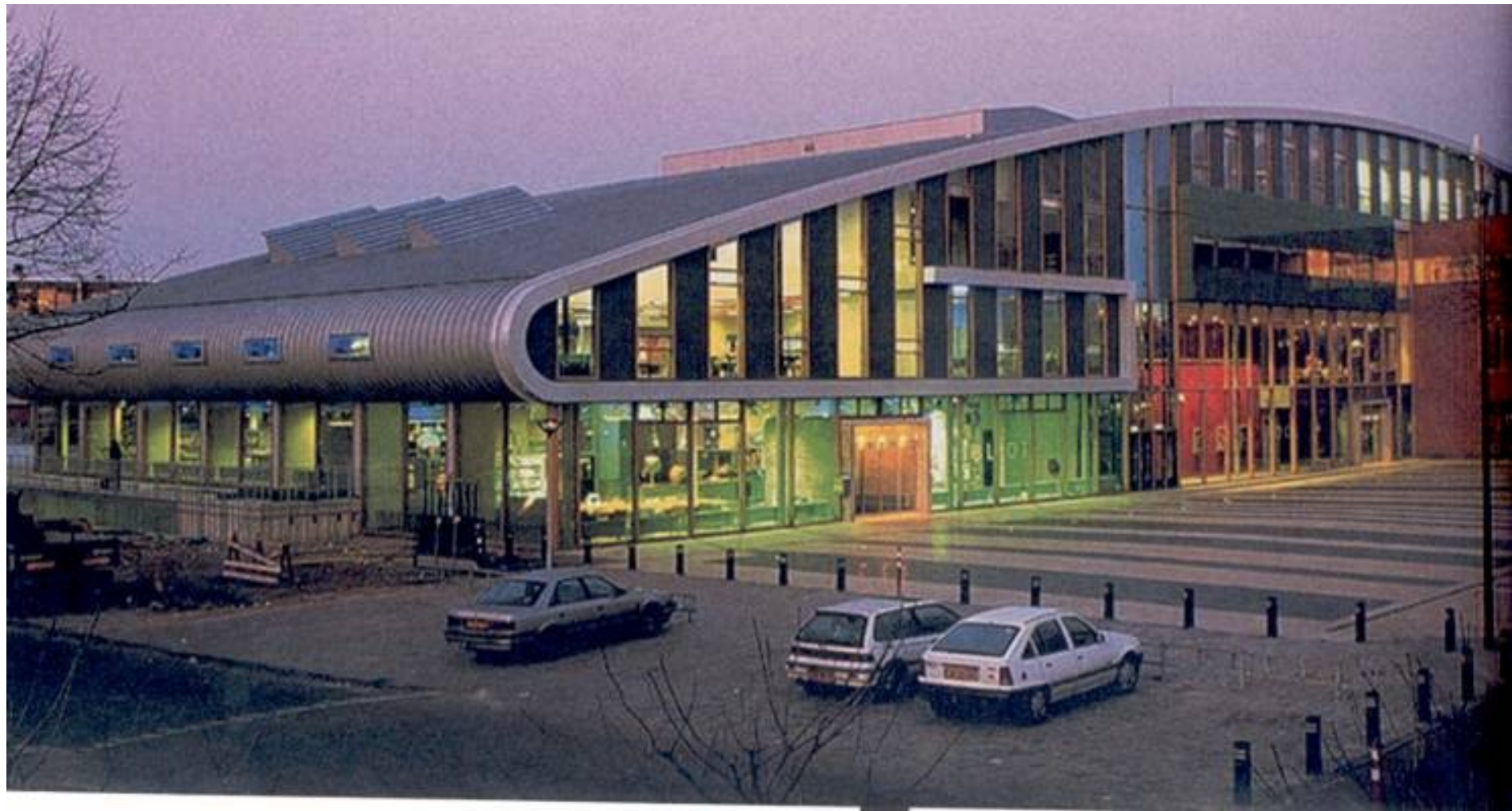
KNIMOVNA
LIBRARY

Knihovna fil.fak.MUNI

- První česká knihovna ověřená několika GRAND PRIX Obce architektů

Co jste viděli a co uvidíte

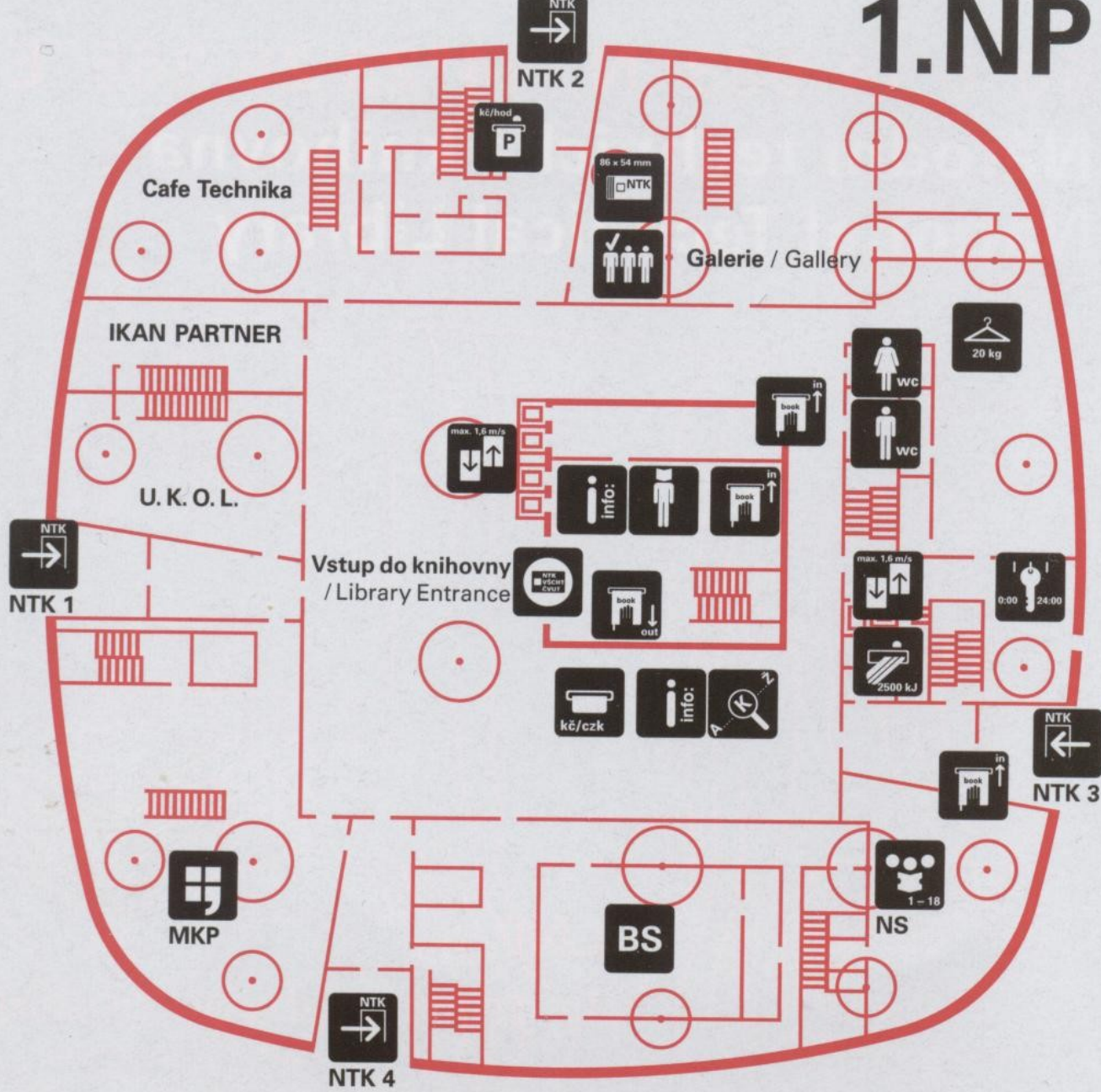
- Blobová architektura městské knihovny v holandském Huizenu
- Solární architektura městské knihovny v Hertenu (SRN) – předznamenání energetické certifikace u nás

Dispoziční řešení NTK -

- Jako oslí můstek
k interiéru knihovny

1.NP

Návštěvnícké centrum (registrace zákazníků, výdej

Poznámky k některým provozům - některé jen ústně, další na následujících snímcích

Vstupní prostory

- Kontrolní bod
- Podzemní prostory
Dopravní zařízení
- Technická zařízení

Vstup kontra kontrolní bod

- Prvá tendence: co nejvíce k tomu vhodných prostor umístit před kontrolní bod
- Druhá tendence: maximum prostor lokalizovat za kontrolní bod

Kontrolní bod v Zemské k-ě Linc

Schodiště i jako čtenářská pracovní místa

Líbí?

Konfrontace s Francií

Atraktivní využití haly

Tak to byla UK Cottbus

- Ještě příspěvek k diskusi o lokalitě
- 1 mil. k.j. v 2 PP a 7 NP
- Na okraj: bistro otvírá dřív než knihovna

Světlovod v Augsburgu

Výhled – toho si cením

Výhledu na Ještěd si ale cením ještě víc

Nové trendy v interiéru

Pohyblivost mobiliáře

- Nastavitelnost mobiliáře
- Přebalovací pult alias Family point alias Mateřské centrum
- IT zařízení
- Kombinovaný regál
- Orientační systém
- Okolí knihovny

Záleží na každé maličkosti

VŠB Ostrava – s vodní kaskádou

Jugend & Musik
Musik
Technik & Information
Natur & Gesundheit
Bauen & Wohnen
Wirtschaft & Recht
Geschichte & Politik
Chemie & Region
Wissen
Wissenschaft & Technik

Pohádkový Černý dýmant

Nahlíželi jste do knihovny v Abu
Zabí

Německá knihovna ve Frankfurtu n.M.

Kopule!

V knihovně Akademie informačních technologií
ve Stamfordu, USA

ZÁVĚR

. Vztah projektant - knihovník

KÁNON: projektant a knihovník jsou (mají být)
ROVNOCENNÍ PARTNEŘI!!!

Nejkrásnější pocit a nejvíce starostí:
OTVÍRAT NOVOU KNIHOVNU

Díky za pozornost!